

Revisionsrapport

Avtalstrohet AB Ljusdalshem

Helena Carlson

December 2014

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund och uppdrag.....	1
1.1.	Syfte och revisionsfråga	1
1.2.	Avgränsning.....	2
1.2.1.	Kommunala bolag	2
1.3.	Metod	2
1.3.1.	Kommunala bolag	2
2.	Granskningsresultat bolagen	3
2.1.	AB Ljusdalshem.....	3
2.1.1.	Bolagsövergripande rutiner för inköp.....	3
2.1.2.	Rutiner och stöd kopplade till inköp och upphandling.....	3
2.1.3.	Faktisk avtalstrohet.....	4
2.1.4.	Revisionell bedömning	5

1. *Bakgrund och uppdrag*

Kommunen är skyldig att upphandla varor och tjänster enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU). Syftet med upphandlingsreglerna är att offentliga medel, som finansierar offentliga inköp används på bästa sätt, genom att uppsöka och dra nytta av konkurrensen på aktuell marknad för att göra bra affärer.

Kommunen har, i syfte att optimera kostnaderna för varor och tjänster, tecknat ett antal ramavtal. Det är av vikt att avtalen är riktigt utformade och är kända samt följs i kommunen.

Inköp Gävleborg är upphandlande myndighet och genomför upphandlingar på uppdrag av Ljusdals kommun. Upphandling av avtal görs därtill av SABO (Sveriges allmännyttiga bostadsföretag) och HBV (Husbyggnadsvaror Förening) och Fastighetsägarna Mittnord, vilka är bostadsbolagets branschorganisationer, som Ljusdalshem kan avropa inköp från.

Styrelsen och nämnder ansvarar själv för en ändamålsenlig styrning och att säkra rutiner finns och skall dessutom enligt kommunallagen ha kontroll över sin verksamhet. Kontrollsystemen skall även skydda mot medvetna och omedvetna fel avseende hanteringen av kommunens tillgångar.

Mot bakgrund av ovanstående samt genomförd risk- och väsentlighetsanalys har revisorerna i Ljusdals kommun beslutat att granska avtalstroheten i kommunen samt inom ramen för lekmannarevisionen i två av de kommunala bolagen.

På uppdrag av de förtroendevalsa revisorerna i Ljusdals kommun har PwC, Kommunal Sektor genomfört granskningen.

1.1. *Syfte och revisionsfråga*

Syftet med granskningen är att inventera tecknade ramavtal avseende köp av varor och tjänster samt bedöma om tillämpade rutiner kan anses vara tillfredsställande. Vidare ska granskningen kontrollera följsamheten mot träffade ramavtal.

Granskningen skall besvara följande revisionsfråga:

- Finns ändamålsenliga rutiner för att säkerställa en tillräcklig avtalstrohet samt är den interna kontrollen är tillräcklig?

Utifrån ovanstående revisionsfråga har följande revisionskriterier ställts upp

- Fullmäktiges styrdokument kopplade till upphandling är kända och ändamålsenliga.
- Inköp sker från de upphandlade ramavtal som finns.
- En tillfredsställande intern kontroll finns inom Ljusdals kommuns bolag avseende avtalstrohet?

1.2. Avgränsning

1.2.1. Kommunala bolag

Granskningen är avgränsad till AB Ljusdalshem.

Avseende om faktisk avtalstrohet råder granskas inköp under år 2014 för tre varuslag.

1.3. Metod

Granskningen genomförs i två delar där kommunen och bolagen granskas var för sig. När det gäller kommunens del granskas området utifrån fastställd revisionsplan 2014 och granskningen av bolagen är en del av lekmanrevisionen för 2014.

Resultatet av granskningen redovisas i tre separata rapporter.

1. Avtalstrohet, Ljusdals kommun
2. Avtalstrohet, AB Ljusdalshem
3. Avtalstrohet, Ljusdal Energi AB

1.3.1. Kommunala bolag

Informationsinsamling har skett genom intervju med VD i AB Ljusdalshem. Styrande och stödjande dokument har granskats.

Avseende faktisk avtalstrohet för bolaget har tre kontoslag valts ut, med utgångspunkt i resultaträkningen. För respektive kontoslag har stickprov gjorts vad som köpts in och vilka ramavtal som finns tecknade samt om andra inköp gjorts enligt regelverket i LOU.

2. Granskningsresultat bolagen

2.1. AB Ljusdalshem

2.1.1. Bolagsövergripande rutiner för inköp

Ägardirektivet, fastställt fullmäktige 2009-09-23 anger generella förutsättningar för bolaget. Ljusdalshems verksamhet är att i samarbete med Ljusdals kommun främja bostadsförsörjningen i Ljusdals kommun. Bolaget skall bidra till att uppfylla den vision och de övergripande mål som kommunfullmäktige antar. Riktlinjer och policys som beslutas av fullmäktige och som kan vara relevanta för bolagets verksamhet skall vara vägledande för bolaget.

Ljusdalshems styrelse har fastställt, i enlighet med ägardirektivet, skriftlig instruktion till VD. I denna framgår att investeringar över 500 tkr avseende ny och ombyggnation beslutar bolagsstyrelsen om. Vidare beslutar bolagsstyrelsen om avtal med leverantörer och entreprenörer vars varaktighet sträcker sig längre än två år. Nu gällande instruktion är fastställt av styrelsen 2013.

I övrigt finns inga fastställda dokumenterade rutiner med koppling mot inköp eller upphandling inom Ljusdalshem. Ingen särskild intern kontrollplan finns upprättad.

2.1.2. Rutiner och stöd kopplade till inköp och upphandling

Inköp Gävleborg upphandlar på uppdrag av Ljusdalshem ramavtal för varor och tjänster, framförallt inom bygg, el, måleri och VVS. Ljusdalshem kan därutöver använda upphandlingar, som genomförts av branschorganisationerna, SABO (Sveriges allmännyttiga bostadsföretag), HBV (Husbyggnadsvaror Förening) och Fastighetsägarna MittNord.

Ljusdalshems princip är att större inköp skall upphandlas (förfrågan ske). Större inköp är definierade som 100 tkr.

Ljusdalshem avropar Inköp Gävleborgs stöd i samband med ramavtalsupphandlingar, vilka startas med beställning (order) till Inköp Gävleborg. Inköp Gävleborg upprättar ett förslag till förfrågningsunderlag. Förfrågningsunderlaget granskas av Ljusdalshem och återkoppling sker till Inköp Gävleborg avseende behov av justering i underlaget. Det är vanligt förekommande med flertal ändringar. Bakgrunden till detta är att Ljusdalshem har expertkunskap om varan/tjänsten medan Inköp Gävleborg har kunskapen om regelverket i upphandlingen.

Inköp och beställning från avtal får göras av fyra personer inom Ljusdalshem. När det gäller inköp kopplat till en specifik lägenhet, registreras aktuell åtgärd i särskilt system. I systemet finns giltiga avtalsleverantörer registrerade och åtgärden kopplas till en leverantör. En order skapas som laddas upp i Ljusdalshems portal. Avtalsleverantörer har inloggning till portalen och hämtar Ljusdalshems beställningar/ordrar från denna.

Leverantörsfakturer atteras av tre personer, en beställningsattest, en kontrollattest och slutligen VD som godkänner inköpet.

Information om nya ramavtal och upphandlingar kommuniceras till medarbetarna på Ljusdalshem vid personalmöten.

VD ingår i Ljusdals kommuns koncernledningsgrupp där regelbundna möten sker. När det gäller upphandling och inköp finns en punkt avseende vad som är på gång inom inköp/upphandling. Det ger möjlighet för Ljusdalshem att ta ställning till om man vill delta i kommungemensamma ramavtalsupphandlingar. Många områden är inte aktuellt för Ljusdalshem att delta i, dels med anledning av att Ljusdalshem inte har inköp inom området, dels med anledning av att inköp inom området beloppsmässigt är i liten omfattning.

Vid intervjuerna har belysts problematik som finns inom upphandling. Dels att få lokala leverantörer att lämna anbud. Dels att inom vissa områden få anbud. Till exempel finns svårigheter att upphandla tekniska konsulter. Vidare kan finnas svårigheter att finna entreprenörer till vissa kommundelar för att utföra tjänster, till exempel snöskottning i mindre byar med långt avstånd till centralorten.

2.1.3. Faktisk avtalstrohet

Tre varuslag, för perioden 201401- 201408 har valts ut för granskning av faktiskt avtalstrohet.

2.1.3.1. Snöröjning

Inom området snöröjning med finns ramavtal tecknade med tre leverantörer för perioden omfattande Ljusdal, Järvsö och Ramsjö. Dessa har upphandlats genom Inköp Gävleborg. För Färila finns separat avtal upprättat med lokal leverantör. Inget anbud lämnades i samband med upphandling. För den granskade perioden är inköp gjorda från totalt sju leverantörer inom kostnadsslaget (konto 4111). Tre av dessa avser inköp för sopning av gator och bortforsling av sand. Inköpen för det ingår inte som en del i avtalen rörande snöröjning. Inga särskilt upphandlade avtal finns för ändamålet.

Inköp inom snöröjning har skett för totalt 809 tkr och inköp med avtalsleverantörer uppgår 84 %. Avtalet avseende snöröjning i Färila har inte kunnat nyttjas under perioden, och annan leverantör har använts, vilket har sänkt avtalstroheten. I utfallet har undantagits sopning av gator och bortforsling av sand.

2.1.3.2. Målning/Tapetsering

Inom området målning/tapetsering (utförande) finns ramavtal tecknade med en leverantör för perioden. Avtalet har upphandlats genom Inköp Gävleborg. När det gäller inköp av måleriprodukter finns avtal med en leverantör. För den granskade perioden är inköp gjorda från totalt fem leverantörer inom kostnadsslaget (konto 4511). Inköp har gjorts från båda avtalsleverantörerna.

Inköp inom målning/tapetsering har skett för totalt 2 680 tkr och inköp med avtalsleverantörer uppgår 87 %. Två faktorer påverkar utfallet. Dels finns i utfallet inköp avseende lackering, där särskilt avtal inte finns. Dels finns inköp av varor som

är speciella och ej upphandlade. Det kan vara särskilda färger som normalt inte används numera men måste användas vid renovering. Dessa typer av "garanti"-arbeten utgör 2 % av inköpen.

2.1.3.3. El (reparation och underhåll)

Inom området reparation och underhåll av el finns ramavtal tecknade med en leverantör. Ramavtalsleverantören har upphandlats genom Inköp Gävleborg. För den granskade perioden är inköp gjorda från totalt 14 leverantörer inom kostnads-slaget (konto 4544). Inköp finns, förutom från ramavtalsleverantör, gjorda hos HBV. HBV har upphandlat avtal som Ljusdalshem, som medlemsbolag, kan använda.

Inköp inom reparation och underhåll av el har genomförts för totalt 767 tkr och inköp med avtalsleverantörer uppgår 97%.

2.1.4. Revisionell bedömning

Fullmäktige har inga fastställda styrdokument kopplade till upphandling för Ljusdalshem att förhålla sig till.

Vår bedömning är att Ljusdalshem har en god avtalstrohet för granskade varuslag. Inköp inom granskade varuslag har gjorts från avtalsleverantören i huvudsak. Där avvikelser påträffats har dessa främst avsett speciella inköp som understiger för perioden gällande gränsvärde för krav om ramavtal.

Vår bedömning är att inom Ljusdalshem finns rutiner som säkerställer en tillräcklig avtalstrohet. När det gäller den interna kontrollen utförs dels beställning av få personer, dels används systemstöd där avtalsleverantörer finns upplagda. Däremot finns inom Ljusdalshem inga särskilda fastställda kontroller för att säkerställa en god avtalstrohet.

Ljusdal 2014-12-15

Helena Carlson
Projektledare

Margareta Larsson
Uppdragsledare